

ECREA* 2014 LİZBON, PORTEKİZ İZLENİMLERİ

Tülây ATAY-AVŞAR[†] & Tuğba ASRAK HASDEMİR[‡]

ECREA, 25 Kasım 2005 yılında ilki düzenlenen Avrupa İletişim Konferansı (ECC) sırasında iki ayrı kurumun (ECA¹ & ECCR²) birleşme kararı alması ile doğmuştur³. Uluslararası bir sivil toplum kuruluşu (STK) olan ECREA, sosyal bilimler içindeki farklı disiplinlerden yoğun biçimde beslenen iletişim alanında, disiplinlerarası çalışmaları da destekleyen önemli bir akademik platform olarak hizmet vermektedir.

ECREA her iki yılda bir farklı ülkelerde-farklı kentlerde düzenlediği uluslararası toplantılarda da, sosyal bilimler alanının zenginliğinin yansıdığı, çok çeşitli sorun başlıklarının ele alındığı oturumlara ve çalışmalara ev sahipliği yapmaktadır. Daha sonra ayrıntılı biçimde ele alacağımız 2015 yılı Kasım ayında Lizbon'da yapılan 5. Avrupa İletişim Konferansı'nda da gerek konferans teması, gerekse oturum başlıkları, ECREA'nın kuruluş ve işleyiş amaçlarının başında da belirtildiği gibi "insani ve sosyal bilimler" alanındaki yaklaşımları, medya, iletişim, bilişim alanındaki çeşitli çalışmaları kapsayacak biçimde belirlenmiştir. Diğerlerinde olduğu gibi 2015 Lizbon toplantısı da, Derneğin amaçları arasında sıralanan "akademik ve entelektüel ilgiyi harekete geçirmek" konusunda başarılı olmuş ve birçok çalışmanın ilgili dinleyicisine ulaşmasını; araştırmacıların birbiriyle karşılaşmasını, tanışmasını sağlamış; yeni çalışmalar, akademik ortaklıklar konusunda da harekete geçirici bir ortam sunmuştur. Yukarıda belirttiklerimizin yanısıra, ECREA'nın diğer kuruluş ve işleyiş amaçlarını da şu şekilde sıralayabiliriz⁴:

- Avrupa'daki iletişim araştırmaları hakkındaki bilgi paylaşımının koordine edilmesi ki Brüksel'de yerleşik Flamanca dilinde eğitim yapan The Vrije Universiteit Brussel isimli üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapan Nico CARPENTIER⁵ ECREA için bu görevi başarıyla yerine getirmektedir. ECREA'dan düzenli elektronik posta almak için CARPENTIER'nin nico.carpentier@vub.ac.be email adresine mesaj atmak yeterlidir;
- Avrupa'daki genç araştırmacıların desteklenmesi;
Bu başlık altında öne çıkan üç uygulamadan söz etmek yerinde olacaktır. ECREA çatısı altında çalışma alanlarına göre ayrılmış, bölümler (sections), geçici çalışma gurupları (temporary working groups) ve iletişim ağları (networks) bulunmaktadır. Bugün itibarıyla, üç ana iletişim ağı, ECREA içinde çalışmalarını sürdürmektedir. İşte bunlardan biri, YECREA (Young Scholars Network) adıyla bilinen Genç Araştırmacılar İletişim Ağı'dır ve 2014

* ECREA: European Communication Research and Education Association (Avrupa İletişim Araştırmaları ve Eğitimi Derneği).

[†] Öğr. Gör., Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya MYO, Gazetecilik ve Habercilik Bölümü, Antakya, Hatay.

[‡] Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Ankara.

Lizbon Konferansı'nda da, diğer oturumların yanısıra, yalnızca YECREA üyelerine ayrılmış oturumlarla da genç araştırmacılar, çalışmalarını, uluslararası akademik kamuoyuna sunma olanağı bulmuşlardır. Genç araştırmacılara yönelik ikinci uygulama da, her iki yılda bir düzenlenen konferanslara katılımları konusunda, belli bir düzenleme dahilinde, burs olanağı sağlanmasıdır. Üçüncü olarak, her yıl, genç araştırmacılar, akademisyenler ve doktora öğrencilerine yönelik yaz okulları düzenlenmekte, burada seminerler, çalışma atölyeleri yanında genç araştırmacılar sürdürmekte oldukları çalışmalarını sunma, paylaşma olanağına sahip olmaktadır. Yaz okullarına katılım konusundaki ayrıntılı bilgi, ECREA'nın ana sayfasından edinilebilir.

- Avrupa kültürlerinin birbiriyle tanışmasını sağlamak;
- Uluslararası diğer STK'ler ile işbirliği sağlamak;
- İletişim araştırmaları konusunda Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği üye ülkeleri nezdinde ilgiyi harekete geçirmek; iletişim araştırmacılarına yönelik bilgileri toplayıp yaymak; iletişim ve medya eğitiminin geliştirilmesi için gerekli çabaları göstermek;

Bireysel üyeliğin yanı sıra kurumsal üye de kabul eden ECREA, bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir genel sekreter, bir sayman tarafından oluşturulan bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Düzenli aralıklarla yapılan genel kurullarda alınan kararlar bağlayıcıdır. 2014 yılı itibarıyla, bireysel üye sayısı üç bin kişiye yaklaşmaktadır.

Her yıl düzenlenen doktora yaz okullarının yanı sıra 2008 yılında İspanya'nın Barselona şehrinde düzenlenen uluslararası konferansın ardından ECREA her iki yılda bir Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde uluslararası katılımlı konferanslar düzenlemektedir. 2010 yılında Hamburg'ta, 2012 yılında İstanbul'da düzenlenen konferansların sonuncusu bu yıl, 12-15 Kasım 2014 tarihleri arasında Portekiz'in Lizbon şehrinde "**Güçlendirmek için İletişim: Yurttaşlar, Pazarlar, Yenilikler**" teması ile Lusófona Üniversitesi⁶'nin ev sahipliğinde, tarihi Belém semti yakınlarında bulunan Lizbon Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi⁷.

2014 yılı teması konferans davet mektubunda konferansın düzenlenme nedeni şu şekilde özetlenmektedir:

Çağdaş toplumlarda hayatın hemen her alanında mevcut olan medyanın varlığı toplumların makro kurumlarının artan bir şekilde kendilerini (yeni) medya mantığına adapte etmesine yol açmaktadır, böylelikle, medya ve diğer toplumsal/kültürel kurumların arasında mevcut olan keskin ayırım sona ermektedir. Bir önceki cümlede işaret edilen söz konusu bu durum, medya ortamımızın çok hızlı gelişen toplumsal ve teknolojik buluşlarının ulusal sınırların uluslararası alanlara dönüşmesinin pazarlar ve üretim üzerindeki etkisi gibi günlük yaşamın çeşitli yönlerini nasıl değiştirdiğinin analizinin yapılmasına ihtiyaç gösterir.

Amerika Birleşik Devletleri'nden Hong-Kong'a, Türkiye'den İsveç'e yaklaşık 49 farklı ülkeden 1200 uluslararası katılımcının bulunduğu "ECREA 2014 LISBOA" beşinci kez, insani ve sosyal bilimler,

iletişim ve medya alanında çalışmalar yapan akademisyenleri, uzmanları ve profesyonelleri bir araya getirdi. ECREA çatısı altında örgütlenmiş onyeddi (17) bölüm, on (10) geçici çalışma gurubu ve üç (3) iletişim ağının çalışma konuları gözönüne alınarak düzenlenmiş yüzsekseneydi (187) paralel oturumda, toplam altıyüzdoksanüç (693) sunum yapılmıştır. Yeni medyadan çocuk çalışmalarına, örgütlenme stratejilerinden iletişim hukukuna, çevre çalışmalarından göçmenlik konusuna, kadın çalışmalarından siyasal iletişim, demokrasiye, reklam araştırmalarından medyatikleştirmeye, dijital kültürden kriz iletişimine, şehirleşmeden kamusal alan çalışmalarına, film çalışmalarından toplumsal cinsiyete, iletişim tarihinden felsefesine, burada tümüyle tüketemediğimiz, iletişim, insani ve sosyal bilimler alanlarından birçok başlık altında önemli sunumlar yapıldı, tartışmalar yürütüldü.

Konferansın bir bölümü de uluslararası sosyal bilimler kamuoyu tarafından yakından tanınan ve izlenen çağrılı konuşmacılara ayrılmıştı. Bu çerçevede, konferansın ilk günü, Prof. Dr. Natalie FENTON ve Prof. Dr. Tristan MATTELART; ikinci günü, Prof. Dr. Kristen DROTNER ve Diogo PIRES de AURELIO; üçüncü günü ise Prof. Dr. Kees BRANTS ile Prof. Dr. Christian FUCHS konuşmalarını yaptılar, soruları yanıtladılar.

Konferansın tema konuşmacıları (keynote speakers) arasında yer alan ve son gün konuşmasını yapan akademisyen, University of Westminster öğretim üyelerinden Prof. Dr. Christian FUCHS⁸ oldu. FUCHS, *“Power and Communication in Contemporary Capitalism – Reinvigorating Marx’s Political Economy”*⁹ başlıklı konuşmasında Marks’ın Hegel’e ilişkin kapitalizm eleştirisinden bahsederken krizlerin nasıl oluştuğu konusunda paylaşımlarda bulundu. FUCHS, sosyolog Manuel CASTELLS’e atıfta bulunarak kapitalizmin ve iletişimin gücünün günümüzdeki yansımalarını anlattı. FUCHS, Rosa LUXEMBURG ve Maria MIES’ten verdiği örneklerle “ücretsiz işgücü olan kadınların, kolonilerin ve köylülerin en üst düzeyde sömürdüklerini ve bu durumun medyadaki yansımalarını” katılımcılarla paylaştı. FUCHS’un üzerinde durduğu bir başka konu ise, yurttaşların bilgi alma ve verme haklarının hükümetler ve devletler tarafından kısıtlanmak istenmesiydi. Bu konuda, Hillary CLINTON’un, ASSANGE¹⁰, SNOWDEN¹¹ ve MANNING¹²’e atıfta bulunarak “bu üç kişinin Amerika Birleşik Devletleri’nin çıkarlarını zedelediklerinden dolayı kınanmaları gerektikleri” konusundaki beyanına, FUCHS, kendi penceresinden bakarak eleştiriler getirdi. Konuşması sırasında, Karl MARX’ın kuklasını çantasından çıkartıp konuştuğu kürsüye koyarak katılımcıları güldüren minik bir gösteri yapmayı da ihmal etmedi FUCHS.

ECREA 2014 LİZBON, her açıdan verimli bilimsel bir toplantı oldu. Bir yandan farklı bölgelerden, çeşitli sorun alanlarından pek çok çalışma, ilgi düzeyi yüksek bir akademik kamuoyu tarafından izlendi, heyecan verici tartışmalar yapıldı, diğer yandan Lizbon’nun doğal ve tarihsel dokusunun eşliğinde güzel arkadaşlıklar kuruldu, ortaklaşa yapılacak akademik çalışmaların adımları atıldı. Bu olumlu tablo içinde içimizi burkan yön ise, Türkiye’den gelen katılımcıların sayısının nispeten az olmasıydı. Ancak sözkonusu durum da bizim bu yazıyı hazırlamamızdaki itici güçlerden biri oldu.

Yazımız, iletişim, insani ve sosyal bilimler alanında önemli çalışmalar yapan bir sivil toplum örgütü olarak ECREA'yı tanıtıp, diğer etkinliklerin yanısıra, her iki yılda bir düzenlenen konferanslardan haberdar ederek Türkiye'de ilgili alanlarda çalışma yapan her düzeydeki araştırmacıya, akademisyene, uzmana ve ilgisine seslenen bir çağrıdır: Gelin! ECREA 2016 PRAG'da daha çok olalım¹³.

Bizim bu çağrımıza önemli bir destek, ECREA Genel Başkanı Claudia ALVARES'ten geldi ve Prof. Dr. ALVARES, özel olarak hazırladığı mesajla, Türkiye'deki akademik kamuoyuna şöyle seslendi¹⁴:

Claudia Alvares
ECREA Başkanı

Sevgili Türkiyeli Araştırmacılar,

Çeşitli tiplerdeki kalıp yargıların yeniden canlanmasında payı olan çok derin bir ekonomik krizin ardından Avrupa'nın, kendini yeniden tanımlamaya çalıştığı bir zamanda, araştırma alanımızdaki Avrupalı bilim insanları arasındaki iletişimin geliştirilmesinde medyanın rolü üzerine düşünmek özellikle önemlidir. 'Ortaklaşma'yı ifade eden Latince köküyle İletişim, parçası olmak isteyeceğimiz Avrupa'yı yeniden tanımlamakta çok verimli olabilecek projelere, kuramlara ve araştırma yöntemlerine öncelik vererek; çeşitli düzeylerdeki yurttaşlarla daha etkin biçimde ilgilenmeye çalışarak, Avrupa kurumlarının, aslında hiç kimsenin açıkça tanımlayamadığı bir Avrupalı ideali uğruna, kendine has özellikleri ortadan kaldırma girişiminde bürokratik ayrıntılar üzerindeki vurgularıyla çoğaltır gördükleri demokratik eksiklerle mücadele etmek için farklılıkları aşmamıza ve Avrupalı medya araştırmacılarını birbirine bağlayan ortaklıklara katılmamıza olanak sağlar. "Batı ve geriye kalanlar" arasında bir buluşma noktası görevini yerine getiren, laik eğilimler kadar daha dini olanları da bağdaştıran, kültürel açıdan heterojen bir ulus olarak Türkiye, Avrupa'nın eski kolonyel dönem metropollerinin melezliğini yansıtmaktadır. Her ikisi de, kamusal alanın tartışmalı tanımlarında etkileri bulunan benzer gerilimler ve olanaklarla karşı karşıyadır.

Henüz Avrupa Birliği içinde yer almasa da Avrupa'nın ayrılmaz bir parçası olarak Türkiye, Avrupalı kimliği algısının, adalet, demokrasi ve yurttaşlık çerçevesinde eleştirel biçimde yeniden düşünülmesine olanak sağlamaktadır. Avrupa'dan ve tüm dünyadan akademisyenleri biraraya getiren entellektüel bir topluluk olan Avrupa İletişim Araştırmaları ve Eğitim Derneği'ne (kısa adıyla ECREA, erişim adresi www.ecrea.eu), Türkiyeli akademisyenlerin etkin katılımları, bu özel konjonktürde açıktır ki güçlendirilmiş iletişim için yeni stratejilerin tasarlanmasında özel bir öneme sahiptir. Güzel bir rastlantıyla, 'Güçlendirmek İçin İletişim: Yurttaşlar, Pazarlar, Yenilikler', başlığı, 12-15 Kasım 2014 tarihleri arasında, Portekiz'in Lizbon şehrinde gerçekleştirilen Avrupa İletişim Konferansı'nın (European Communication Conference-ECC) ana temasıydı. Konferans ile ilgili ayrıntılı bilgi <http://ecrea2014.ulusofona.pt/> adresinden edinilebilir.

En içten duygularıyla umut etmekteyim ki, önümüzdeki yıllarda, ECREA, 2012 yılında İstanbul’da toplanan Avrupa İletişim Konferansı’nda Türkiyeli bilim insanları ile inşa ettiği ilişkiyi, tek tip bir bakışı sorgulayan ‘Avrupalılık’ kavramını genişletecek biçimde, besleyebilecek ve sağlamlaştırabilecektir. Toplantı teması, ‘Aracılı Sürek(li/siz)likler: Geçmiş, Bugün ve Geleceğin Tartışmaya Açılması’ konusuna ayrılan 2016 Avrupa İletişim Konferansı (ECC2016), Avrupa’daki iletişimi, merkezi bir bakış açısından gittikçe uzaklaşarak yeniden şekillendirmeyi amaçlayan bilim insanlarına, daha geniş biçimde katılımları ve daha fazla seslerini duyurmaları bakımından birçok farklı olanak sunacaktır¹⁵.

¹ the European Communication Association: Avrupa İletişim Kurumu.

² the European Consortium for Communications Research: Avrupa İletişim Araştırmaları Konsorsiyumu.

³ <http://www.ecrea.eu/about/history> (Erişim: 16 Aralık 2014, Salı).

⁴ <http://www.ecrea.eu/about/objectives> (Erişim: 16 Aralık 2014, Salı).

⁵ <http://homepages.vub.ac.be/~ncarpent/> (Erişim: 16 Aralık 2014, Salı).

⁶ <http://www.ulusofona.pt/en/> (Erişim: 16 Aralık 2014, Salı).

⁷ <http://ecrea2014.ulusofona.pt/> (Erişim: 16 Aralık 2014, Salı).

⁸ <http://www.westminster.ac.uk/about-us/our-people/directory/christian-fuchs> (Erişim: 17 Aralık 2014, Çarşamba).

C. Fuchs’un Vincent Mosco ile birlikte derlediği önemli bir çalışma, içinde bulunduğumuz yıl, “Marx Geri Döndü” başlığıyla Türkçe’ye çevrilmiştir. Türkiye’de okurlar, Prof. Dr. Fuchs’u, Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN’ın “İletişimi Anlamak isimli kitabına yazmış olduğu önsöz ile de anımsayacaklardır. Fuchs’un çalışmalarına şu adresten ulaşılabilir <http://fuchs.uti.at/> (Erişim: 17 Aralık 2014, Çarşamba).

⁹ “Çağdaş Kapitalizmde Güç ve İletişim – Karl Marks’ın Politik Ekonomisini Yeniden Canlandırmak.”

¹⁰ Julian ASSANGE, WikiLeaks’in kurucusu Avusturyalı gazeteci. <http://www.theguardian.com/profile/julian-assange> (Erişim: 17 Aralık 2014, Çarşamba).

¹¹ Edward Joseph SNOWDEN, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) vatandaşı, bilgi işlem uzmanı. http://en.wikipedia.org/wiki/Edward_Snowden (Erişim: 17 Aralık 2014, Çarşamba).

¹² Chelsea Elizabeth Manning (Bradley Edward Manning ismiyle dünyaya gelmiş sonrasında kendini bir kadın olarak hissettiğini beyan ederek Chelsea Elizabeth adını kullanmaktadır.) <http://www.theguardian.com/us-news/chelsea-manning> & http://en.wikipedia.org/wiki/Chelsea_Manning (Erişim: 17 Aralık 2014, Çarşamba).

¹³ <http://www.ecrea.eu/news/article/id/233> (Erişim: 17 Aralık 2014, Çarşamba).

¹⁴ Alvares’e, isteğimiz üzerine konuyla ilgilenip, akademik dayanışmanın bir örneği olarak, yılbaşı, tatil demeden hemen hazırlayıp gönderdiği bu mesajı ve özel ilgisi için çok teşekkür ederiz.

¹⁵ Çeviri: Tuğba Asrak Hasdemir, Tülay Atay-Avşar. Çevirinin gözden geçirilmesi aşamasında, değerli katkısı için Prof. Dr. Ruhdan Uzun’a teşekkür borçluyuz.

İlgilenenler için orijinal metin aşağıda yer almaktadır.

Claudia Alvares
ECREA President

Dear Turkish Scholars,

At a time when Europe is attempting to redefine itself subsequently to a profound economic crisis that has contributed to the reviving of stereotypes of various kinds, it is particularly important to reflect on the role of the media in promoting communication amongst European scholars in our field of research. Communication, with its Latin root signifying ‘putting in common’, allows us to surpass differences and engage with the commonalities that transversally connect European media scholars, prioritising the projects, the theories and the research methodologies that may be most fruitful in redefining the Europe we want to be part of, seeking to more actively engage citizens on various levels so as to combat the democratic deficits that European institutions, with their emphasis on bureaucratic details, appear to propagate in the attempt to level out idiosyncrasies in the name of a European ideal that no one really can clearly define. Turkey, as a culturally heterogeneous nation that accommodates both secularist as well as more religious tendencies, serving as a meeting point between ‘the West and the rest’ reflects the hybridity of European ex-colonial metropolises. Both confront similar tensions and potentialities, which have their bearing on contested definitions of the public sphere.

Turkey, as an integral part of Europe which yet does not belong to the EU, allows for a critical rethinking of perceptions of European identity in terms of justice, democracy and citizenship. The active participation of Turkish scholars in the European Communication Research and Education Association (ECREA, www.ecrea.eu) - the learned society for communication scholars from Europe and beyond -, thus reveals itself, in this particular conjuncture, to be particularly crucial in devising new strategies for communicating for empowerment. ‘Communication for Empowerment: Citizens, Markets, Innovations’ was, incidentally, the theme of the European Communication Conference (ECC, <http://ecrea2014.ulusofona.pt/>), held at the Lisbon Convention Centre, Portugal, from 12 to 15 November 2014. It is my genuine hope that, in the coming years, ECREA will be able to nurture and consolidate the relationship with Turkish Communication Scholars that was developed at the ECC2012, held at Istanbul, so as to expand on a notion of ‘Europeanness’ that interrogates any monolithic view. The ECC2016, the theme of which is subordinated to ‘Mediated (Dis)Continuities: Contesting Pasts, Presents and Futures’, will provide further opportunities for an enlarged – and more vocal – engagement on the part of scholars who seek to remap European communication from an increasingly decentred perspective.